

ODPOVĚDI NA DOTAZY ČTENÁŘŮ

Zkušenosti ze zkoušek znalosti ustanovení nového Polního řádu čs. branné moci

Zkoušky z Polního řádu čs. branné moci, které byly provedeny podle rozkazu s. ministra národní obrany u útvarů a vyšších jednotek ke konci roku 1951, ukázaly, že v mnohých případech nebyly správně pochopeny některé zásady Polního řádu.

Tak jeden čtenář žádá o vyjasnění úvodu Polního řádu, str. 6 za 1., kde jest uvedeno, že pro potřeby soudobé války nevyhovuje zásadně tvořit sledy v bojových sestavách u jednotek od armády (sboru) níže. Toto ustanovení svádí některé příslušníky velitelského sboru k domněnce, že od divise níže nesmí být zásadně tvořeny sledy bojové sestavy, a zařazují proto veškeré síly do prvního sledu. Jeden čtenář je toho názoru, že nelze lpět dogmaticky na citovaném odstavci Polního řádu, ale že je nutno vždy tvořit bojovou sestavu podle úkolu a konkrétní situace. Při tom je nutno nasytit první sledy, ale podle úkolu, zejména pak podle jeho hloubky a podle systému obrany nepřítel nutno někdy členit bojovou sestavu do hloubky, tedy vytvořit sledy. Sledy nutno tvořit i na stupni pěšího pluku, zejména při útoku na předem připravenou, hluboce členěnou obranu. To konečně připouští i Polní řád v 37. článku, kde je uvedeno, že se prapory rozvinují buď vedle sebe nebo v trojúhelníkovém tvaru. Pak tedy pluk v bojové sestavě trojúhelníkové s úhlem vzad má jeden prapor v hloubce a může jej nazvat praporem druhého sledu pluku, neboť jeho zásah je plánován po splnění bližšího úkolu, jeho palebné zbraně, zejména ruční, nemohou se přímo zúčastnit boje.

Názor onoho čtenáře je správný. Druhé sledy mohou se vytvořit i v pěší divisi a v pěších plucích, což potvrzují zkušenosti Sovětské armády z posledního údobí Velké vlastenecké války, kdy nepřátelská obrana byla hluboce členěná, a proto byly vytvářeny sledy i na stupni divise a pěšího pluku.

Na dotaz téhož čtenáře, týkající se tvoření dělostřeleckých skupin, odpovídáme v tom smyslu, že druhému odstavci čl. 38 je nutno rozumět tak, že se dělostřelecké skupiny podpory pěchoty tvoří jak na stupni pluku, tak i na stupni divise. Při tom divisi dělostřelecká skupina má též za úkol bojovat s nepřátelskými minomety. Devátému odstavci téhož článku nutno rozumět tak, že se armádní dělostřelecká skupina dělí na podskupiny podle počtu armádních sborů působících na směru hlavního úderu armády a nikoli podle počtu divisí.

K poznámce čtenáře, že není zcela jasné znění článků 76 a 77 PR. o hlášení, odpovídáme v tom smyslu, že **všechna** hlášení předkládána o bojových

situacích jsou hlášení bojová (operační) a ta mohou být předkládána buď v nařízených lhůtách, nebo z vlastní iniciativy. Hlášení předkládána za delší údobí, terminovaná zpravidla na dobu po skončení denní bojové činnosti se nazývají „souhrnná bojová (operační) hlášení“. Bojová a souhrnná hlášení předkládána v nařízených lhůtách se kromě toho označují jako „hlášení lhůtní“.

*

K dotazu jiného čtenáře, zdali se praporeční protitankový uzel popsáný v čl. 472 PR. dělí na rotní protitankové rajony, odpovídáme v zájmu sjednocení názorů na tuto otázku takto: Rotní protitankový rajon a praporeční protitankový uzel jsou dva zcela samostatné prvky protitankové obrany a názor, že se praporeční protitankový uzel skládá z rotních protitankových rajonů, je mylný. Pojem protitankový uzel anebo rajon nutno chápat jako jednotně organizovaný palebný systém, s jednotným plánem palby a s jednotným velením. Velitelem je vždy taktický velitel, tedy velitel praporu, po příp. velitel roty. Dělostřelec je technickým velitelem a provádí úkoly dané mu taktickým velitelem. Rotní protitankový rajon obsahuje 2 až 3 čtyř protitankového dělostřelectva a 1 až 2 čtyř tarasnic, praporeční protitankový uzel 2 až 4 baterie protitankových děl. Mimo to se organizuje protitankový opěrný bod (oddíl i pluk protitankového nebo kanonového dělostřelectva) k zvýšení hloubky protitankové obrany za hranicí hlavního obranného postavení.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války ukázaly, že se pohyblivá protitanková záloha, jak se o ní mluví v článku 40 PR, vytvářela obvykle již i u pěších pluků a ne jenom u vyšších jednotek.

*

Na dotaz o době setrvání jednotek ve východišti zteče, odpovídáme: V článku 215 PR je ražena celková zásada, že pěchota, kdykoli se v útoku zastaví nebo je zastavena, musí se zakopat. Stupeň tohoto zakopání závisí na době, kterou pro tuto práci má. Provádíme-li průlom nepřátelské obrany s normální dobou přípravy útoku, je povinností pěchoty, aby se během této doby propracovala na ztečnou vzdálenost, a na této čáře se zakope. Nemůže-li pěchota během přípravného údobí z jakýchkoli důvodů posunout východiště útoku do východiště zteče, vyrazí pak během dělostřelecké přípravy z východiště útoku tak, aby při ukončení dělostřelecké přípravy dosáhla východiště zteče. Z východiště zteče vyrazí ke zteči teprve na rozkaz (signál) velitele divise. Velitel divise dává tento signál, až když dostane hlášení od podřízených velitelů a orgánů a podle svého pozorování zjistí, že nepřátelská obrana byla dělostřeleckou a

leteckou přípravou náležitě umlčena. Pak vydá rozkaz (signál) k přenesení dělostřelecké palby z předního okraje nepřátelské obrany do hloubky a rozkaz ke zteči. Splnění těchto úkonů vyžaduje určité doby. Tato doba může být minimální, když celý průběh dělostřelecké přípravy a postup pěchoty na ztečnou vzdálenost byl proveden podle přesného plánu. V tom případě zakopání pěchoty ve východišti zteče bude minimální a bude se prakticky rovnat nule. Neproběhl-li celý tento proces podle přesně předpokládaného plánu, bude třeba buď dodatečně umlčet některé nepřátelské odpory, nebo vyčkat příchodu opozdělých součástí pěchoty na ztečnou vzdálenost a p. Pěchota sama vždy vidí, které důvody způsobují její zdržení ve východišti zteče a na jak dlouho to bude. To je důvod, proč se pěchota ve východišti zakopává. Buď jak buď pěchota ve východišti zteče musí využít zastávky, aby si připravila zbraně, zorganizovala palbu a vydechla tak, aby po signálu mohla znovu mohutně a rychle vyrazit ke zteči.

*

Na dotaz o budování vnitřního obranného postavení v hlavním pásmu obrany odpovídáme:

Polní řád neuvádí členění hlavního pásma obrany na jednotlivá postavení. Podrobné schéma organizace obrany je uvedeno v „Příručce takticko-technických dat“ (vydalo MNO v r. 1951) na str. 200. Vnitřní obranné postavení je tvořeno až dvěma zákopovými pásy, které nemusí být v celém svém průběhu souvislé. Jeho přední okraj od zadu hlavního obranného postavení je 1 až 2 km a hloubka 200 až 500 m. Vnitřní obranné postavení s hlavním obranným postavením a se zadním postavením může být spojeno spojovacími zákopy nebo příčkami.

*

K dalšímu dotazu na možnosti umístění druhého sledu armády: PR, čl. 468 ve čtvrtém odstavci uvádí, že armádní druhý sled a armádní protitanková skupina jsou obvykle umístěny za druhým pásmem obrany. Toto znění však nevylučuje možnost umístit tyto prvky bojové sestavy armády i v tylovém obranném pásmu.

*

K dotazu, zdali není v čl. 503 tisková chyba, podotýkáme, že jde skutečně o tiskovou chybu. Název „hlavní pásmo obrany“ je nutno zaměnit názvem „hlavní obranné postavení“, což vyplývá ze smyslu tohoto odstavce.

*

Závěrem k uvedeným dotazům připomínáme, že Polní řád obsahuje jen hlavní taktické a operační zásady, podle nichž je nutno přistupovat s hlediska vševojskového velitele k řešení bojových úkolů. Řešení je však vždy nutno aplikovat na konkrétní úkol a situaci. Proti drilu a šablonovitosti kapitalistické doktriny staví náš Polní řád tvůrčí iniciativu velitele, který správně hodnotí jednotlivé prvky, ne však izolovaně, nýbrž ve vzájemné souvislosti a tvoří správné závěry. Polní řád nelze tedy jen přečíst a vyzovovat závěry z jednotlivých vět nebo článků, Polní řád je

nutno důkladně studovat, pochopit vzájemnou souvislost a jeho ducha a pak podle zásad tohoto řádu jednat.

*

K dotazu, zda jsou dosud platné pojmy uvedené ve služební knize Sm-G11, odpovídáme: Vydáním Polního řádu a Bojových řádů pěchoty byly zavedeny některé nové pojmy, které se neshodují s pojmy uvedenými v oné služební knize. Upozorňujeme na některé z nich a v příštím čísle uvedeme zbytek.

Místo názvu „skupina armád“ je nyní zaveden název „fronta“.

Pojmy „zabezpečení“ a „zajištění“ zůstávají sice beze změny, ale jistě nebude na škodu, jestliže je osvětlíme.

Nejširší pojem je „zabezpečení“, které se dělí na zabezpečení velení, bojové zabezpečení, ženijní zabezpečení, materiální zabezpečení a p.

Bojové zabezpečení vojsk záleží v průzkumu nepřítel a terénu, v zajištění vojsk, v organizaci protiletické a protitankové obrany a protichemické ochrany, v zastírání vojsk, štábů, spojovacích zařízení a tylů.

Zajištění je část bojového zabezpečení a jsou to vždy jednotky, které vojska zajišťují na pochodu *pochodovým*, na místě *strážním*, v boji *bojovým* a vždy ještě *přímým* zajištěním.

Dřívější pojem „pohyblivá obrana“ je nahrazen pojmem „*manévrová obrana*“ a pojem „obrana na místě“ pojmem „*posílná obrana*“. Pojem „přerušení boje“ je nahrazen pojmem „*vyjití z boje*“.

Pojem „přibližovací pochod“ a „střetný pochod“ se neuzivá. Pochody dělíme podle jejich účelu na *útočné* a *ústupové*; obojí mohou být *boční*. Tedy každý pochod k nepříteli, bez ohledu na to, zda je nepřítel v obraně a zda k němu pochodujeme pod ochranou vlastních vojsk, které jsou s nepřitelem v dotyku, nebo zda nepřítel rovněž pochoduje, a tedy dojde k střetnému boji, nazývá se *útočný pochod*.

„Hlavní (pomocný) nápor“ je nahrazen pojmem „*hlavní (pomocný) úder*“.

Ohnisko odporu. Tak byla nazývána nejdůležitější část úseku (v obraně) čety, roty a praporu, kde jednotka kladla hlavní odpor.

Tento pojem v tomto smyslu byl zrušen.

U *pěší čety*, která zaujímá v obraně rajon obrany, nazývá se úsek terénu v rajoně obrany čety, jehož udržení zabezpečuje odolnost obrany rajonu *opěrný bod* (BRP, I. díl, čl. 262).

Rota zaujímá v obraně rotní rajon obrany, který se skládá z rajonů obrany čet s jejich opěrnými body. Nejdůležitější z opěrných bodů čet je *hlavním opěrným bodem roty* (BRP, I. díl, čl. 488).

Prapor zaujímá v obraně praporeční rajon obrany. V praporečném rajonu obrany se organizuje praporeční *uzel obrany*, na jehož udržení závisí odolnost obrany praporu (BRP, II. díl, čl. 138), který v sobě zahrnuje větší část hlavních opěrných bodů rot, opěrný bod praporeční zálohy a postavení palebných prostředků praporu, spjatých společným systémem palby a vybudovanými kruhovými zátarasy. Jeho obrana musí být kruhová a především protitanková (BRP, II. díl, čl. 132).

Při obraně v takovém terénu může být rotní

rajon obrany vybudován jako *rotní protitankový rajon*.

Odborně praporní rajon obrany může být vybudován jako *protitankový uzel* (BRP, II. díl, čl. 150 a 635).

Pojmu *palebné ohniště* se užívá k všeobecnému označení bránícího se nepřítele, aniž je udána jeho síla, na př.: v Bojovém řádě pěchoty II. díl v článku 43, třetím odstavci se praví: „Jestliže pěchota zalehne a neproniká za tanky, určí velitel tankového útvaru skupinu tanků k zničení těch palebných ohnisek, která pěchotě brání v postupu vpřed“ nebo v čl. 91, třetím odstavci: „Na osamocené kamenné budovy provede se ztec, až když jsou umlčena sousední palebná ohniště ...“

V pojmu „*střelecký zákop*“ — slovo, „*střelecký*“ dnes vypouštíme; je buď *zákop* nebo *spojuvací zákop*.

Pojem přední stráže, jak byly nazývány jednotky, které zajišťovaly hlavní obranné postavení nebo hlavní síly za ubytování, je zrušen.

Jednotky, které zajišťují hlavní obranné postavení, nazývají se *bojovým zajištěním* (PR, čl. 463), jednotky, které zajišťují hlavní síly za ubytování, se nazývají *strážním zajištěním* (PR, čl. 758).

Úsekem byl nazýván prostor v obranném boji vymezený do šířky a do hloubky a svěřený jednomu veliteli. Podle jednotky se rozeznával úsek družstva až armády.

Nyní se tento prostor nazývá:

- a) brání-li jej četa, rota nebo prapor — *rajon*,
- b) brání-li jej pluk — *úsek*,
- c) brání-li jej divise, sbor nebo armáda — *pásmo*.

Výsadek je jednotka vysazená v prostoru ovládném nepřítelem k splnění bojového úkolu. Podle způsobu dopravy rozeznáváme výsadky *vzdušné* — padákové nebo letadlové (letounové, kluzákové), *pozemní* — tankové, saňové, a *vodní* (na př. plavidlové).

Stanoviště velitelství (SV) se nyní nazývá *velitelské stanoviště (VS)*.

Bojové stanoviště (BS) je zrušeno. Velitel velí z *velitelské pozorovatelné*, která je součástí velitelského stanoviště.

Úmysl je nahrazen pojmem *zámysl*.

Rozkaz, je-li vydán pro bojovou činnost, se nazývá *bojovým rozkazem*.

Pojmu přípravný rozkaz se nepoužívá; když je toho třeba, vydají se *přípravná nařízení*.

Zvláštní operační (bojový) rozkaz je nahrazen pojmem *díleč bojový rozkaz*.

Situační hlášení se nyní nazývají *bojová hlášení*.

Bojové písemnosti se nazývají *bojové dokumenty*.

Oddech, t. j. zastavení pochodu jednotky na 10 minut (tankové, mechanisované a motorisované na 20 minut), se nyní nazývá *krátká zastávka*.

Odpočinek, t. j. přerušení pochodu na 3 až 4 hodiny k odpočnutí jednotek, se nyní nazývá *velká zastávka*.

Mimo krátké a velké zastávky je *celodenní odpočinek* (24 hodin).